RUSKI INWALID

No. 32.

WTOREK. 10 Lutego 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Wilna. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Franciia. Ameryka Połnocna. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Wilna 28 Stycznia.

z Kuryiera Litewskiego.

Rząd gubernialuy litewsko-wileński przesłał dla ogłoszenia w gazecie, iak następuie

M. P. L. W. R. G. 1szey Expedycyi. 1go Stoła Stycznia dnia 1820 r. Ner. 915.

Ukaz Jego Cesarskiey Mości Samowładzcy wszech Rossyy, z Rządu gubernialnego wileńskiego.

Względem pisania kontraktów i wszelkich tranzaktów między osobami prywatnemi na ustanowionym papierze herbowym.

W Rządzie tym zastanawiano się: 1) Przez Imienny Naywyższy ukaz, dnia 29 grudnia 1812 roku dany Rządzącemu Senatowi, rozkazano: dla zrównania skarbowego poboru, pochodzącego z herbowego papieru, wszystkie kontrakta, umowy i ugody iakiegobykolwiek rodzaiu były między prywatnemi ludźmi i skarbem zawierane, z wyłączeniem tylko podług ukazu 1810 roku dnia 23 czerwca, kontraktów na dzierżawę i dostawy gorzałczane, pisać na papierze herbowym, dla pisania aktów wieczystych ustanowionego; przez ustawę dnia 1go lutego 1812 roku, podług summy, wyrażoney w kontrakcie albo umowie; ieżeli zaś zawierane są na lat kilka, wtedy od całey summy, iaka z czasu trwania kontraktu wypaśdź powinna; 2) przez ukazy Rządzącego Senatu, między innemi przepisano: w *pierwszym* z dnia 17 października 1812 roku, w punkcie 4: ieżeli prawo kupne, albo inny tranzakt poszlinę skarbowi daiący, zawarty będzie na mocy 15 artykułu manifestu, z dnia 9 Kwietnia 1812 roku na srebro, wtedy pomienioną poszliuę pobierać assygnacyami podług kursu na srebro, iaki będzie w czasie zawierania prawa kupnego albo innego tranzaktu; w *drugim*, z dnia 7 stycznia 1819 roku, punktach: 1, ażeby prawo kupne i tranzakta, w któ-

rym cena wyraża się srebrem albo złotem, pisać na papierze praw wieczystych takiey wartości, iaka podług kursu srebra albo złota na assygnacye wypadać będzie; i *w trzecim*, z dnia 19 marca tegoż 1819 roku, iżby prosby, obiaśnienia i wszelkie annexa do nich na osnowie imiennego Ukazu, z dnia 28 grudnia 1797, i Naywyżey potwierdzoney w dniu 1 lutego 2812 roku ustawy, przyymowane były od ludzi prywatnych nieinaczey, iak na ustanowionym papierze herbowym; w przeciwnem zaś zdarzeniu, iżby za żadnym z tych aktów sprawy nie przyymowano. Żeby zaś akta pisane nie na ustanowionym na ich gatunek herbowym papierze, iak przez mieysca sądowe poświadczane i utwierdzane nie były, tak też przez nataryuszów; i maklerów dla zapisania do ich xiąg, nie przyymowane, i w powszechności żadney mocy nie miały, pod obawą poszukiwania za niewypełnienie tego na samych urzędnikach i sekretarzach, maklerach i notaryuszach ze spraw zaś do tego rządu przychodzących okazuie się iż z przyczyny nieznaiomości prawdziwey mocy wyżey przywiedzionych ukazów, czyliteż w zamiarze nadużycia ku szkodzie skarbu, nie przez wszystkich prawo o herbowym papierze, a osobliwie co się tycze kontraktów, w zupełności się nie wypełnia; zatem dla przecięcia z iedney strony mogącego bydź uszczerbku dla dobra skarbu, z drugiey zaś żeby obywatele tuteyszey gubernii dla niewiadomości niekiedy prawdziwey mocy praw w tey rzeczy wydanych, nie mogli bydź pozbawieni zadosyć uczynienia w dotrzymaniu kontraktów, i innych tym podobnych tranzaktów; *Rozkazali* uczynić co następnie: 1) wszystkim mieskim i ziemskim policyom, z wypisaniem wyżey pomienionych ustaw, ponowić zalecenie, z zastrzeżeniem, iżby powszystkich mieyscach przez pośrednictwo sług policyynych: a w dui świąteczne w kościołach i szkołach żydowskich, przez xięży parafiialnych i rabinów żydowskich, opublikowali, iżby wszystkie kontrakta, umowy i ugody zawierane przez szlachtę czynszową, ludzi wolnych, służących dwornych i żydow; na domy, ziemię, młyny karczmy, służbę i wszelkie z właŧcicielami ziemskiemi i wszelkiego tytułu posiadaczami, równie kontrakta na maiątki i na inne wszelkie przedmioty między osobami prywatnemi zachodzące, nieinaczey iak podług rzeczywistey mocy pomienionego Naywyższego Ukazu, w dniu 29 grudnia 1812 roku wydanego, pisane były na ustanowionym papierze podług summy w kontrakcie wyrażoney, to iest: naprzykład, ieżeli kontrakt zawiera się w iakiey kolwiek rzeczy, na trzy lata z opłatą na rok po 100 rub. as. wtedy arkusz herbowego papieru powinien bydź, podług tey summy za trzy lata wypadaiącey, to iest: rub. 300; ieżeli umowa czyni się na opłatę w rok po 100 rubli sr. wtedy podług rzeczonego ukazu z dnia 7 stycznia 1819 roku, wypada ie zamienić na as. podług kursu, co tydzień dwa razy w gazecie Kuryiera Litewskiego ogłaszanego, i podług całey summy na assygnacye wziąć na kontrakt herbowy papier; to iest ieżeli kurs w dzień zawarcia kontraktu za ieden rubel srebr będzie assyg. rubli 4, wtedy arkusz papieru herbowego wziąć należy iak na 400 rubli, a ieżeli kontrakt zawiera się na 3 lata, wtedy iak na summę 1200 rub., i t. d., słowem cała samma, w iakieykolwiek rzeczy ku opłacie umowiona; po zamienieniu iey podług kursu w tym czasie na assyg., powinna oznaczać wartość papieru herbowego; przytem do kogo tylko to należeć może, wytłumaczyć iż żadne kontrakta pisane na niewłaściwym podług summ w nich wyrażonych papierze herbowym, albo pisane na papierze prostym, a potem kiedy sprawa przychodzi do sądu herbowym papierem obłożone, który (iak wnosić można), nigdyby użytym nie był, co iest ze stratą skarbowego interessu, ieżeliby z umowy spór nie wyniknął, podług mocy ukazu 1819 roku marca 19 dnia, w żadnem sądownictwie nie mogą znaydować wagi, i żadnego podług nich działania nie będzie, rozciągaiąc to i na pożyczkowe zobowiązania, obligi i wexle; 2) wszystkim powiatowym sądownictwom posłać ponawiaiące ukazy, iżby wypełniaiąc w całey mocy wyżey wyrażone o herbowym papierze prawa, nie przyymowały pod żadnym pozorem żadnych tranzaktów pisanych, nie na właściwym papierze herbowym, pod obawą wyrażonego w Ukazie dnia 19 marca 1819 roku na nich, pisarzach i regentach uzyskania; dozor zaś nad ścisłem tego wszystkiego wykonaniem włożyć na strapczych powiatowych i dać im w tey mierze przedpisania; 3) o ninieyszem rozporządzeniu, dawszy wiedzieć przez odniesienie się do wileńskiey skarbowey izby, takoż do głównego Sądu 1go 2go, czasowego departamentów, do kommissyi dla urządzenia interessów Radziwiłłowskich, w mieście Wilnie ustanowioney, tudzież do granicznych gubernialnego i powia-

towych sądow; żądać od izby skarbowey, iżby raczyła tak rozrządzić, aby w powiatowych kaznaczeystwach nie było niedostatku ustanowionego papieru herbowego; i nakoniec po 4) dla pewnieyszego dóyścia wiadomości powszechney o tem rozporządzeniu, kopią iego dla wydrukowania w ięzyku polskim i w gazecie Litewskiego Kuryera, przesłać do Redaktora teyże gazety, z przydaniem wyiątku z ustawy o herbowym papierze, dnia 11 Lutego 1812 roku Naywyżey potwierdzoney, III oddziału o papierze wexlowym i zapisach pożyczkowych, i IV oddziału o papierze herbowym wieczystych aktow, na ktorym podług Ukazu 29 Grudnia 1812 roku, wszystkie kontrakta, umowy i ugody pisane bydź powinne. Sekretarz *Nowicki*.

(*Wyiątek z ustawy w przyszłym N.*)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Kassel, 1 *Lutego.*

Wszyscy wiedzą że zeszła małżonka Kurfirsta naszego była troskliwą matką nieszczęśliwych; chcąc im iaką kolwiek przyniesć pociechę po tak bolesney stracie, Jego Królewicowska Mość Kurfirst przeznaczył z własnych swoich dochodów 10,000 złotych na wsparcie ubogich stolicy tuteyszey i iey okolic. Nadto dał osobne zalecenie abyś opiekowano się losem wstydzących się żebrzeć.

Francia.

z Paryża, 29 *Stycznia.*

Od nieiakiego czasu biega tu pogłoska iakoby Hrabia *Decases* zaproiektował zmianę w Ministerium i wskutek czego Marszałek *Davoust* ma zastąpić Jenerała *Latour Mobour*, a Pan *Pasquier* odstąpić komu innemu swego mieysca. Jest iescze strona, która wszelkiemi sposobami stara się nakłonić Xiążęcia *Richelieu* do wzięcia znowu w swoie urządzenie wydziału, którym niegdyś zarządzał, a z tem razem i przewodnictwo w radzie. Jenerałowi *Lauriston* poruczaią wydział woienny, a Jenerałowi *Villeille* marynarki. Słowem, mamy mieć Ministerium tak urządzone, iak to miało bydź w Grudniu 1818, a czemu iak wiadomo przeszkodził w tenczas Hrabia *Decases*.

W iednym z ostatnich numerów dziennika *sporów* czytamy artykuł, usiłuiący wyiaśnić co myślą ministrowie nasi: »Pan *Roy* myśli o budżecie i sprawiedliwie; Pan *Latour-Mobour* o nowem urządzeniu woysk, Pan de *Serre* iako chory, mysli o zdrowiu, Pan *Portal* rozumie że Panu *Decases* należałoby nakoniec o czemś pomysleć; Pan *Pasquier* myśli że należałoby Panu *Decases* cokolwiek zrobić. Teraz pytanie: cóż myśli Pan *Decases*? — On coś obmyśla!«

Pewny Jenerał mówiąc niedawno w izbie deputowanych, nazwał kartę konstytucyyną — *twierdzą spokoynosci*.

W Moniterze dzisieyszym czytamy następuiący urzędowy artykuł o ostatnich wypadkach w Hiszpanii.

»Korpus powstańców zaiąwszy 5 Stycznia wyspę Leon, nazaiutrz skierował swoie dążenie ku Kadyxowi, lecz zwierzchność mieyscowa będąc o tem uprzedzona przez telegrafy przedsięwzięła iuż była niektóre środki bronienia się. Powstańcy tym czasem zbliżyli się ku twierdzy Contadura o 15 minut drogi od Kadyx i odparci stamtąd zostali z znaczną stratą. Dnia 6 b. m. 3000 buntowników znowu napadli na tę twierdzę i podobnież odparci byli ze stratą 300 ludzi. Wszyscy mieszkańcy Kadyxu zdatni do broni połączyli się z woyskami Królewskiemi. Nadto wysadzono na brzeg 4000 maytków, i teraz zdaie się bydź niepodobną rzeczą, aby buntownicy mogli tem miastem zawładać.

»Wiadomość o uwięzieniu Jenerała *Crux* iest bez wszelkich zasad.

»Woyska zbuntowane nie dopięły swego zamiaru względem sprawienia zamieszania w narodzie. Ta okoliczność i niepomyślne pokuszenie się o Kadyx, zapowiadaią im widoczną zgubę. Liczba zbiegów z ich woyska codzień się powiększa. Dzisiay powrócił do *Ronda* cały oddział saperów i minerów, były dotychczas w Paterna.

»Gubernator Grenady wydał rozkaz, aby wszyscy mieszkańcy obwodu Ronda zdatni do służby wzięli broń, tak iak w czasie ostatniey woyny. Ci nowi Guerillasowie będą pod dowodztwem oficerów woysk regularnych.

»Wszystkie pomienione doniesienia, mówi daley Moniter, wyięte są z listu godnego wiary pod datą 11 Stycznia wysłanego z Ronda. Właśnie w tę chwilę otrzymuiemy doniesienia z Madrytu pod dniem 17. b. m. a tem samem poźnieysze od wszystkich pomieszczonych w dziennikach wczorayszych. Kommunikuiemy treść ich nayciekawszą:

»Pisma z Kadyxu od 7. b. m. otrzymane w

Madrycie przez pocztę przybyłą dnia 14, zawieraią dalsze szczegóły o środkach przedsięwziętych ku obronie tego miasta (Kadyxu) i omylnem pokuszeniu się buntowników. Liczba zbiegów w ich woysku tak iest wielka, iż to zmnieyszyło się do dwóch tysięcy żołnierza. Powiadaią nawet, iż przygotowali statki celem wysłania w zdarzeniu potrzeby dowodców swoich w dół po rzece *St Pedro* do twierdzy *Sancti Petri* będącey dotąd w ich ręku. Widać ze wszystkiego że buntownicy wkrótce uśmierzeni będą. Liczne woyska Królewskie posunęły się tym czasem ku Andaluzyi. Jenerał *Freyre* dotychczas bawił w Sewilli z przyczyny nadzwyczaynie głębokich śniegów; lecz wysłał część woysk swoich po rzece Guadalkwiwir celem zmocnienia osady Kadyxkiey.

AMERYKA PÓŁNOCNA.

z *Waszingtonu*, 24 *Grudnia*.

W Pismach z Natchitoches od 3 b. m. czytamy następuiące doniesienia: »Dzisiay o godzinie 9tey w wieczor dowiedzieliśmy się, że 2000 iazdy hiszpańskiey, ziawiło się na brzegach rzeki *Sabiny*, ztąd o mil 50. Udały się ku *St Antonino*, i rosproszyły ostatek republikanów w Texas. Dalsze ich zamiary są iescze niewiadome.«

ROZMAITOŚCI.

W roku przeszłym grudnia 5. n. s. umarł w Munich ieden z znakomitych pisarzy niemieckich—Hrabia Fryderyk-Leopold *Stollberg* Oto iest krótki rys życia i dzieł iego:

Hrabia Fryderyk-Leopold *Stollberg* urodził się Listopada siodmego 1750 roku. — Oyciec iego był szambelanem dworu Duńskiego, a ceniąc naywięcey porządne wychowanie, starał się ie dać synowi swemu. J tak młody Hrabia *Stollberg* oddany do uniwersytetu Góttingskiego w 1769 został tam aż do 1774. Piękne prowadzenie się iednało mu przyiaźń nayznakomitszych młodzieńców, a znani pisarze: *Boie*, *Burger*, *Miller*, *Voss*, *Hëlty*, *Leisewirz*, *Overberck* i *Cramer* widząc w nim niepospolite zdatności do literatury, przyięli w poczet towarzystwa swoiego. Temu to towarzystwu iak wiadomo literatura niemiecka winna iest tę sławę, iaką iey ci męże w uczonym ziednali świecie.—Po skończonych naukach, Fryderyk *Stollberg* mianowanym został kameriunkrem dworu duńskiego, a 1777 ministrem pełnomocnym Lubekskim przy dworze Duńskim. W roku 1782 wszedł w śluby małżeńskie z Agnieszką *Vitzleben*, którey pochwałom wiele prac swoich poetycznych poświęcił. W roku 1789 był posłem duńskim przy dworze berlińskim; a w 1797 otrzymał rossyyskie ordery swiętey Anny pierwszey klassy i *Alexandra Newskiego*. W roku 1800 opuścił swóy zawod publiczny, osiadł w Munich i z całą swoią rodziną przyiął religią Rzymsko-Katolicką. W 1807 napisał historyią religii Chrześciiańskiey, dzieło szacowne ze względu na prawdziwie klassyczną historyczność faktów. Jako poeta, Hrabia *Stollberg* znany iest: z od swoich, pieśni, elegiy, romansów, satyr, obrazów poetycznych, rozmaitych sztuk teatralnych i t. d. Jako pisarz w mowie niewiązaney: z historyi *Alfreda* wielkiego, romansu wyspa i podróży po Niemczech, Szwaycaryi, Włoszech i Sycylii. Jako tłumacz z Jliady, wybranych rozmów Platona, poezyi Ossiana, a szczególnie traiedyy niektórych Eschila. Własne iego poezyie noszą cechy śmiałości myśli i obrazów, a wszędzie panuie szlachetny zapał w opisach przyrodzenia, wdzięków przyiaźni i słodyczy wolności. Jego spiewy i romansy oddychaią miłą prostotą, lekkością wyrazów i wdziękiem rymów. Czytelnik przebiegaiąc dytyramb do *słońca*, *ziemi* i *morza* i pieśń wieczorną *dziewicy wiejskiey*, mocno się zadziwi, iż są płodem iednego i tegoż samego pióra. — Ostatnie iego poezyie z powodu woyny trwaiącey od 1812 do 1814 roku pisane: są także zaletne wysokie i smiałe myśli, ognista i pełna wyobraźnia daią zaraz poznać autora. W każdym przebiegu, w każdym niemal wierszu widać wielki jeniusz, pałaiący świętą gorliwością ku obronie praw i wolności oyczyzny. Wiersze powszechnie są wyborne.—Sławne imie *Stollberga* na zawsze iaśnieć będzie na parnasie niemieckim. *Stollberg* sam sobie wystawił pomnik, który przetrwa wieki, przetrwa nawet mowę Germanów, ieśliby tę kiedy kolwiek los mowy Homera i Wirgilego miał spotkać!

W PETERSBURGU.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.